

A jövő nemzedékek szószólójának közleménye a vadvilág napja alkalmából

A jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes, dr. Bándi Gyula a vadon élő fajok védelmére hívja fel a figyelmet a vadvilág napján, mert azok a biológiai sokféleség zálogai.

Az ENSZ közgyűlése 2013. március 3-án nyilvánította a vadvilág világnapjává a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló Washingtoni Egyezmény (CITES) aláírásának 40. évfordulóját. Az egyezményt aláírók felismerték, hogy e fajok egyedei, származékai, valamint a belőlük készült termékek – mint egzotikus luxuscikkek – iránti kereslet visszafordíthatatlan káros folyamatot indít el a bioszféra rendszerében, melynek nemzetközi jogi szabályozással kívántak gátat vetni. A globális törekvés eredményeképpen mára a világ 195 országa közül 183 részese az Egyezménynek, köztük hazánk is. Mindez mégsem elegendő az Egyezmény hatálya alá tartozó vadon élő populációk életképességének megőrzésére, hiszen az illegális kereskedelembe rejlő gazdasági haszon ma már vetekszik a kábítószer- és fegyverkereskedelem bevételeivel.

A vadon élő állat- és növényfajok kereskedelmét szigorú uniós szabályozás is gátolja, egyes fajokra vonatkozóan akár az egyezménynél szigorúbb rendelkezésekkel. Ez utóbbi körbe tartozik a bőjti réce, a barnamedve, a vadgerle, vagy a hazánkban fokozottan védett hiúz, a farkas, melyekre a legszigorúbban védett fajokra vonatkozó előírásokat kell alkalmazni. Az eltérő szabályozás is arra utal, hogy a jóléti államok – mivel a kereslet generálói – felelőssége kiemelt a vadon élő fajok védelmében.

A jogi szabályozás szigora mellett a szemléletmód megváltoztatása ugyancsak fontos: mindannyiunknak be kell látni, hogy a vadon élő egyedek vagyontárgyként való birtoklásánál sokkal fontosabb a faj fennmaradásának biztosítása. Elvi szinten ezt rögzíti az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése, mely a természeti értékek védelmét mindenki kötelezettségévé tette, s mely elvet az Alkotmánybíróság egyik döntésében így is konkretizált: „A P) cikk (1) bekezdése a természeti és kulturális értékeket ugyanis önmagukért is védeni, illetőleg a jogalanyisággal nem rendelkező jövő generációk számára is megőrizni rendeli, adott esetben akár a jelen generációk (pillanatnyi gazdasági) érdekeivel szemben is.”

A jogi szabályozás, bár feltétlenül szükséges, de nem elegendő, mert nem csupán a szabályszegő magatartás, de a kellő információ hiánya és a gondatlanság, a valószínű következmények figyelmen kívül hagyása is végzetes következményekkel járhat. Így határozott lépésekre van szükség az olyan káros gyakorlattal szemben is, mely főként a mezőgazdaságban jellemző: a gazdálkodási károkat „megelőző” rácsálóirtás közvetlenül pusztítja a védett ragadozó madarak állományát, sőt az újból megjelenő farkas populációra nézve is veszélyt jelent. Szükséges a széleskörű edukáció is, hiszen a már elkövetett jogsértéssel szemben tud csak a jog fellépni, holott azt megelőzni kellene. A természetes folyamatokkal együtt élő, azokat tiszteletben tartó gazdálkodás profitálhat az állatvilág tápláléklánc-rendszeréből, míg ellenkező esetben mind közösségi, mind egyéni szinten károkat okoz a természetes ökoszisztéma működésében.

Egyetértve az idézett alkotmánybírósági döntéssel, a vadon élő fajok védelme önértékük miatt is kötelességünk, hiszen a környezettel való toleráns együttélés értékrendünk alapvető elvárása kell legyen. A világnap évente visszatérő alkalom arra, hogy emlékeztesse az emberiséget: „A világ különleges és bonyolult, akárcsak a pók hálója. Ha megérinted egy fonálát, remegése végigfut az összes többi szálon. Mi nemcsak megérintjük a hálót, hanem bele is szakítunk.” (Gerald Durrell) Ma már tudományos tényként kell kezelnünk, hogy a természeti környezet, a flóra és a fauna minden elemével és a közöttük lévő dinamikus kapcsolatokkal az emberi élet feltétele és alapja, megőrzése kizárólag az ember felelőssége.